

UMEÅ UNIVERSITET

Justitiedepartementet
Regeringskansliet dnr Ju2025/01315

Umeå universitets yttrande över remissen Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd (Ds 2025:18)

Umeå universitet har fått möjlighet att svara på remissen av departementspromemorian Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd (Ds 2025:18). Nedan följer Umeå universitets generella synpunkter och kommentarer på föreslagna författningsändringar.

Generella synpunkter

I promemorian lämnas förslag till genomförande av det nya direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat.

Vi välkomnar utredningens förslag som syftar till att förenkla processen för arbetstillstånd och därmed bidra till att stärka Sveriges konkurrens- och attraktionskraft.

Umeå universitet rekryterar många internationella forskare, doktorander och lärare. Universitetet ser ett stort behov av att migrationslagstiftningen anpassas för att förbättra lärosätets möjligheter att attrahera och behålla internationell kompetens. Dock bör nämnas att endast ett fåtal av de tredjelandsmedborgare universitetet rekryterar ansöker om ett arbetstillstånd. Majoriteten av de tredjelandsmedborgare som anställs behöver ett uppehållstillstånd för forskning eller ett uppehållstillstånd för doktorandstudier. Förslagen bedöms därför få en marginell effekt för vår verksamhet.

Regeringen har under en kort tid i olika omgångar lämnat förslag på ändringar av migrationslagstiftningen. Vikten av ett helhetsperspektiv bör betonas både ur ett arbetsgivar- och arbetstagarperspektiv. Likaså vikten av förbättrad samordning mellan myndigheter såsom exempelvis Skatteverket, Försäkringskassan och Migrationsverket. Det är vanligt förekommande att tredjelandsmedborgaren tvingas lämna samma uppgifter flera gånger och än värre är hamnar i ett rättsligt vakuum på grund av motstridiga regelverk.

Kommentarer till föreslagna författningsändringar

6 kap. Utlänningslagen - arbetstillstånd

2 a § Ett arbetstillstånd enligt 2 § första stycket får inte ges för längre tid än två år. Om anställningstiden är kortare än två år ska arbetstillståndet minst gälla under anställningstiden. Ett arbetstillstånd enligt 2 § första stycket ger utlänningen tillstånd att arbeta hos den arbetsgivare och inom den anställning som tillståndet beviljats för eller som därefter har anmälts enligt 4 b §.

Kommentar:

Ändringen möjliggör för Migrationsverket att bevilja arbetstillstånd med en tillståndstid som är längre än anställningstiden vilket vi ser mycket positivt på. Dagens regler är försvårande vid exempelvis provanställningar. Vid en provanställning tvingas medarbetaren genomgå flera ansökningsprocesser för samma arbete och nekas i värsta fall att arbeta i väntan på beslut om nytt tillstånd. Det sistnämnda

UMEÅ UNIVERSITET

upplevs mycket problematiskt för både individ och verksamhet, för individen som står utan försörjning och för verksamheten som står utan medarbetare.

Möjlighet att bevilja längre tillstånd kan också medföra att individen inte nekas folkbokföring vilket är ett problem idag om personen har ett kortare tillstånd än ett år. Att kunna folkbokföra sig är av stor vikt för individen. Idag medför avsaknad av personnummer stora problem med exempelvis att öppna bankkonto, skaffa Bank ID osv.

Vidare ser vi positivt på förslaget att ett tillstånd inte längre ska knytas till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete. Det innebär en ökad flexibilitet för både arbetsgivare och arbetstagare vid byte mellan tjänster.

Vi vill dock påpeka att denna ändring fortfarande inte löser problematiken med dagens regler om statusbyten. Inom akademien är det inte ovanligt att en medarbetare går mellan tjänster med krav på olika typer av tillstånd. Exempelvis kan en medarbetare gå från en tjänst där ett arbetstillstånd krävs till en tjänst där ett uppehållstillstånd för forskning krävs. Ett sådant byte kommer fortfarande kräva en ny tillståndsansökan. Likaså är det fortfarande ett flertal – inom akademien – naturliga statusbyten som inte är tillåtna att göra inifrån landet. Att de föreslagna ändringarna i *Ds 2024:31 Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter* dröjer ser vi därför mycket kritiskt på.

6 kap. Utlänningslagen - förlängning av tillståndstiden

4 a § Tillståndstiden för ett arbetstillstånd får förlängas om anställningen uppfyller förutsättningarna i 2 § första stycket. Om ansökan avser en ny anställning gäller även det som föreskrivs i 2 § andra stycket.

Förlängning av tillståndstiden för ett arbetstillstånd ska vägras om

- 1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,*
- 2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende,*
- 3. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än de som arbetstillståndet beviljades för, eller*
- 4. det har funnits förutsättningar att återkalla tidigare uppehållstillstånd enligt 7 kap. 7 e § första stycket 1 eller 3, med beaktande av tredje stycket*

Kommentar

Ändringen kopplad till paragrafen om anmälningsskyldighet. Se kommentarer nedan.

6 kap. Utlänningslagen - anmälningsskyldighet

4 b § Den som har ett arbetstillstånd enligt 2 § första stycket ska anmäla till Migrationsverket om 1. anställningen upphör, eller 2. en ny anställning påbörjas

Kommentar

Vi ser positivt på möjligheten att byte av arbete kan ske genom en anmälan i stället för genom en ny tillståndsansökan. Frågan är dock hur stor effekt det kommer att få ur ett arbetsgivar- och arbetstagarperspektiv. Om ändringen ska innebära en förenkling och en effektivisering är det av stor vikt att det är mindre omständligt att lämna in en anmälan än en ny ansökan. Likaså ska kravet för en godkänd anmälan vara väl känt och kommunicerat.

Vad gäller handläggningstid finns inget krav på Migrationsverket, en anställning kan påbörjas så snart en anmälan lämnats in. Vi vill dock poängtera att det är viktigt att Migrationsverket hanterar en anmälan skyndsamt. En inlämnad, ej ännu godkänd anmälan kommer skapa en osäkerhet hos både arbetsgivare och arbetstagare. Vilket kan innebära att arbetsgivaren vill avvakta en godkänd anmälan innan arbetet påbörjas.

UMEÅ UNIVERSITET

6 kap. Utlänningslagen - ersättning för ansökningsavgift

6 a § Om avgiften för prövning av ansökan om uppehållstillstånd för arbete enligt 5 kap. 10 § och arbetstillstånd enligt 2 § första stycket betalas av Författningskommentar Ds 2025:18 108 arbetsgivaren, får denne inte kräva ersättning för betalning av avgiften från utlänningen. Ett avtalsvillkor om sådan ersättning är ogiltigt.

Kommentar:

Inga kommentarer.

7 kap. Utlänningslagen - återkallelse av tillstånd

3 § Uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har rest in i landet, om

- 1. utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd,*
- 2. utlänningen har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket och anställningen upphört, eller*
- 3. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen*
 - a) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet,*
 - b) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företagsspioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning där det kan antas att brottet inte leder till endast böter, eller*
 - c) kommer att bedriva verksamhet med koppling till terrorism.*

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket får återkallas om förhållandet upphör.

Uppehållstillstånd får dock inte återkallas enligt första stycket 1 om utlänningen har vistats här i landet i mer än tre år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken. Om utlänningen har vistats här i landet i mer än fem år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken, får uppehållstillståndet återkallas enligt första stycket 3 endast om det finns synnerliga skäl för det. Uppehållstillstånd får inte heller återkallas enligt första stycket 2 om utlänningen har varit arbetslös i mindre än tre månader. Om utlänningen har haft arbetstillstånd i mer än två år får uppehållstillståndet inte återkallas om han eller hon har varit arbetslös i mindre än sex månader och har tillräckliga medel för att försörja sig för den period av arbetslöshet som överstiger tre månader. Om det finns skälig anledning att anta att en utlänning har exploaterats i arbete under uppenbart orimliga villkor ska tiden i fjärde stycket vara sex månader i stället för tre och nio månader i stället för sex om utlänningen har haft arbetstillstånd i mer än två år. Kravet på försörjning i fjärde stycket gäller inte i denna situation.

Kommentar:

Vi ser mycket positivt på förslaget om en längre omställningstid och att förslaget samordnats med blåkortsdirektivet. Som tidigare nämnts är det dock vanligt med andra tillstånd än arbetstillstånd inom akademien. Även här poängteras vikten av samordning och ett helhetsperspektiv.

Enligt det nya direktivet ska den som har haft ett kombinerat tillstånd i mer än två år tillåtas en längre arbetslöshetsperiod om totalt sex månader under giltighetstiden för det kombinerade tillståndet. I och med lagändringarna avseende tidsbegränsade anställningar enligt 5, 5a §§ i Lag (1982:80) om anställningsskydd finns det flertalet anställningar som inte uppnår denna kvalifikationstid.

7 kap. Utlänningslagen - återkallelse av tillstånd

7 e 3 p. § utlänningen inte har fullgjort anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 4 b §.

Kommentar

UMEÅ UNIVERSITET

Vi ser positivt på förslaget att ansvaret för att ansöka om ett tillstånd även fortsättningsvis ska ligga på individen. Vid beslut om arbetstillstånd får i dagsläget arbetsgivaren information av Migrationsverket. För ökad rättssäkerhet bör – vid ett anmälningförfarande – arbetsgivaren på liknande sätt meddelas av Migrationsverket. Som tidigare nämnts är det viktigt med tydliga instruktioner hur en anmälan ska gå till, vad den ska innehålla samt en snabb handläggningstid.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmåga enligt 3 § fjärde stycket

Kommentar

Det är viktigt att innebörden av försörjningskravet tydliggörs då dagens migrationslagstiftning är komplex på så sätt att den innehåller ett flertal olika typer av försörjningskrav.

4 kap Utlänningsförordningen - handläggningstid

4 kap 21 b § Ett ärende om uppehållstillstånd för arbete och ett arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen ska avgöras så snart som möjligt och senast inom 90 dagar från det att en komplett ansökan lämnades in.

Kommentar:

Vi ser mycket positivt på förslaget om kortare handläggningstid. Korta handläggningstider är av stor vikt ur både ett arbetstagar- och ett arbetsgivarperspektiv. Dagens långa handläggningstider medför stora problem. Att som arbetsgivare rekrytera en medarbetare som inte kan påbörja sitt arbete på grund av långa handläggningstider innebär betydande utmaningar för verksamheten – för att inte tala om vad det innebär för medarbetaren som står utan försörjning. Det påverkar möjligheten att använda resurser effektivt, försvårar verksamhets- och bemanningsplaneringen samt riskerar att försena forskningsprojekt och utbildningar.

5 kap Utlänningsförordningen – rätt att kvarstå i arbete

3 § Den som inom giltighetstiden för ett arbetstillstånd ansöker om förlängning, behöver inte ha arbetstillstånd för tiden till dess tillståndsfrågan har avgjorts.

Kommentar:

Vi ser mycket positivt på att kravet på 6 månader tas bort. Kravet har skapat problem vid exempelvis provanställningar. Se kommentar till 6 kap. 2 a § Utlänningslagen.

Yttrandet har fastställts av rektor Tora Holmberg efter föredragning av personalchef Lars Nordlander.

Tora Holmberg
Rektor